

prof. Ing. Ludmila Lipková, CSc.
Fakulta medzinárodných vzťahov
Ekonomická univerzita v Bratislave

Migračná politika Európskej únie

Medzinárodný pohyb obyvateľstva a najmä pracovných síl predstavuje významný fenomén súčasnej svetovej ekonomiky. Medzinárodná migrácia v rámci Európskej únie - ako v najvyššej existujúcej fáze integrácie v súčasnosti - predstavuje jednu zo štyroch slobôd - okrem voľného pohybu tovaru, služieb, kapitálu je to i voľný pohyb pracovných síl.

Migračná politika Európskej únie je determinovaná niekoľkými faktormi. Patrí k nim demografický vývoj v členských štátoch únie, ochrana trhu práce najmä v bohatších štátoch únie a snaha chudobnejších štátov únie o otvorenie trhu práce pre ich občanov vo všetkých členských štátoch

1 Demografický vývoj v Európskej únii

Základnou črtou demografického vývoja v štátoch západnej, ale i strednej a východnej Európy je očakávaný pokles počtu obyvateľov v produktívnom veku, ktorý sa prejavil už i v 90. rokoch 20. storočia. Prísne imigračné zákony jednotlivých členských štátov EÚ nedovolili vyrovnávať denatalizačný proces silnejšou prísťahovaleckou vlnou. V 90. rokoch poklesol počet produktívneho obyvateľstva v EÚ o 700 tis. osôb² Vzhľadom k celkovému počtu obyvateľov to však nebol dramatický úbytok.

Podľa odhadov expertov sa situácia v prirodzenom prírastku obyvateľstva v celej Európe v najbližších desaťročiach bude naďalej zhoršovať. Pokiaľ sa nezmení situácia v prirodzenom prírastku obyvateľstva, tento problém sa však do budúcnosti dá riešiť iba otvorením pracovných trhov pre pracovnú silu zo zahraničia.

V EÚ bude počet pracujúcich osôb v nasledujúcich desiatich rokoch klesať a v roku 2025 sa zníži o 2 milióny v porovnaní s rokom 1995, kedy v štátoch Únie pracovalo 225 mil. osôb. Neustále bude narastať počet dôchodcov, ktorí v roku 2025 dosiahnu 22%-ný podiel na celkovom počte obyvateľstva v porovnaní s dnešnými 15%-ami. Podľa odhadov OSN by západná Európa potrebovala do roku 2025 159 mil. nových prísťahovalcov.³ V roku 2030 bude v EÚ v aktívnom veku, t. j. vo veku od 15 do 64 rokov o 19,8 mil. obyvateľov menej

než v súčasnosti. Na každé dve ekonomicky aktívne osoby bude pripadať 1 občan v neaktívnom veku. V roku 2003 predstavoval prirodzený prírastok v EÚ 0,04%.

Tendencie vývoja počtu obyvateľov v EÚ (v mil. osôb)

Krajiny	Počet obyvateľov	
	r. 2000	r. 2050 (odhad)
EÚ	376	340
Taliansko	57,5	43
Španielsko	40	31
Nemecko	82	58,8 (bez prisťahovalcov)
Nemecko		73,3 (200 – 250 tis. prisťahovalcov ročne)
stredná a východná Európa	105	85
Rusko	145,5	85
Ukrajina	50	30

Prameň: Hospodárske noviny 23.4.2001

V roku 2001 sa počet obyvateľov Európskej únie zvýšil o 1,46 mil., vyše 70% podľa údajov Eurostatu tohto prírastku tvoria imigranti. To znamená, že prisťahovalcov je dvakrát viac než dosahuje prirodzený prírastok obyvateľstva. Najvyšší imigračný prírastok zaznamenalo v sledovanom období v rámci celej EÚ Španielsko a to až 24%. Bez imigrantov by bolo Grécko, Nemecko, Švédsko a Taliansko zaznamenalo absolútny úbytok počtu obyvateľov.

Treba však poznamenať, že v nových členských štátoch, o ktoré sa EÚ rozšírila k 1.5. 2004, majú všetky štáty okrem Cypru ešte nižší prirodzený prírastok obyvateľstva, ako je stále klesajúci priemer Európskej únie. Okrem toho mnohé zaznamenávajú i vyššiu emigráciu než imigráciu (napríklad Česko, Maďarsko, Poľsko, Slovensko ai.). Zo štátov strednej a východnej Európy najväčšie úbytky obyvateľstva zaznamenáva Lotyšsko 5,1% v roku 2000 a Bulharsko 5,8%. Naopak najväčšie prírastky zaznamenáva Turecko (14,8% v roku 2000), ktoré začalo 3. októbra 2005 svoj 10 – 15 ročný boj za členstvo v EÚ.

V niektorých starých členských štátoch EÚ (EÚ 15) má demografický vývoj také tendencie, že už okolo roku 2010 tam môže dôjsť k takému dopytu po kvalifikovaných pra-

covných síl zo zahraničia, že ani zdroje nových členských štátov nebudú schopné ich uspokojiť.

2 Nové členské štáty EÚ a migrácia v rámci EÚ

Voľný pohyb osôb predstavoval jednu z najdiskutovanejších tém v procese príprav na posledné rozšírenie Európskej únie k 1. máju 2004. Pracovný trh Európskej únie je pre obyvateľov nových členských štátov veľmi príťažlivý vysokou mzdovou úrovňou a vysokou úrovňou sociálneho zabezpečenia. Záujem o imigráciu z chudobnejších členských štátov potrvá, pokiaľ sa nevyrovná výkonnostný potenciál nových členských štátov so starými, inými slovami pokiaľ sa nevyrovná mzdová úroveň v celej EÚ. Toto obdobie sa odhaduje na 35 rokov.⁴

Národný dôchodok na obyvateľa podľa parity kúpnej sily

(priemer EÚ = 100%)

KRAJINA	2000	2005*	2010*	2015*
Česko	63	69	77	94
Maďarsko	54	59	66	72
Poľsko	42	47	52	57
Slovensko	50	55	60	66
Slovinsko	75	82	91	100
Bulharsko	25	27	30	33
Rumunsko	28	31	34	38
Rakúsko	113	113	113	113
Nemecko	106	106	106	106

Prameň: WIIW

- odhad

Podľa prieskumov sa zo štyroch štátov Višeγράdskej štvorky (Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Slovensko) v priebehu 15 rokov odšŕahuje asi 10% práceschopného obyvateľ-

stva¹ do starých členských štátov. Pracovať v EÚ by chcelo asi 11,6% Čechov, 17,7% Slovákov, 5,5% Poliakov a 8,7% Maďarov. Rozhodnutých je však iba 1,4% občanov štátov V4. Česi by najradšej pracovali v Nemecku (43%), v Rakúsku (23%), Veľkej Británii (9%), vo Švajčiarsku (8%) a v Taliansku (6%).

Slováci by uprednostnili tiež Nemecko (36%), Rakúsko (26%), Švajčiarsko (13%) a Veľkú Britániu (7%). Poliáci tiež uprednostňujú Nemecko (37%) a asi 5% by ich rado pracovalo vo Francúzsku. Maďari sú tiež orientovaní na Nemecko (31%) a Rakúsko (31%).

3 Staré členské štáty a migrácia v rámci EÚ

Staré členské štáty EÚ sa obávali, že neriadený prílev pracovnej sily z nových štátov, t. j. značné zvýšenie ponuky pracovnej sily, by na ich pracovných trhoch výrazne ovplyvnil cenu práce na jednej strane a na druhej strane by viedol by k zvýšeniu nezamestnanosti. Tieto dva očakávané efekty z otvorenia trhu práce EÚ občanom z nových členských štátov boli rozhodujúcimi argumentmi pri obhajobe prechodného obdobia v kapitole voľný pohyb pracovných síl.

Podľa správy Európskej komisie však zvýšenie podielu imigrantov v odvetviach vyžadujúcich nízku kvalifikáciu bude mať za následok zníženie miezd o 0,25% v Nemecku a o 0,6% v Rakúsku. Hrozba prepustenia z práce v uvedených odvetviach vzrastie v Nemecku o 0,2% a v Rakúsku o 0,8%. V kvalifikovaných profesiách bude negatívny dopad imigrácie nulový.¹

Prechodné obdobia sa nevzťahujú na osoby, ktoré boli zamestnané v štáte, ktorý obmedzuje imigráciu, 12 mesiacov pred 1.5.2004 ani na ich rodinných príslušníkov. Prechodné obdobie znamená, že záujemcovia o prácu musia žiadať o pracovné povolenie. Aj krajiny s otvoreným trhom môžu v priebehu 7 rokov zaviesť obmedzenia pre vstup na svoj pracovný trh.

Pri uchádzaní sa o prácu sú uprednostňovaní občania pôvodných členských štátov EÚ, po nich nasledujú občania z nových členských štátov a po nich občania z kandidátskych alebo z nečlenských štátov EÚ.

Migračný potenciál z nových členských štátov by mal v priebehu 15 rokov dosiahnuť 3,9 mil. záujemcov o prácu. Ročne by sa do starých členských štátov EÚ malo vysťahovať z nových štátov minimálne však 220 tisíc a max. 335 tisíc osôb. Pre stámiliónový pracovný trh EÚ je tento proces zvládnuteľný.

¹ Hospodárske noviny 26.6.2002

Obmedzenia slobodného pohybu za prácou v EÚ

	Krajina	Počet rokov prechodného obdobia
1.	Nemecko	7
2.	Rakúsko	7
3.	Francúzsko	5
4.	Fínsko	2
5.	Belgicko	2
6.	Grécko	2
7.	Španielsko	2 okrem sezónnych prác kratších ako 180 dní
8.	Taliansko	2
9.	Luxembursko	2
10.	Portugalsko	2 a kvóty na určité profesie
11.	Holandsko	2 zverejňovanie profesií, o ktoré sa môžu zaujímať občania nových členských štátov

Krajiny s otvoreným pracovným trhom

	Krajina	Bez prechodného obdobia
1.	Švédsko	
2.	Veľká Británia	Sprísnený prístup k sociálnym dávkam
3.	Írsko	Sprísnený prístup k sociálnym dávkam
4.	Dánsko	Sprísnený prístup k sociálnym dávkam
5.	Česká republika	
6.	Poľsko	
7.	Slovensko	
8.	Maďarsko	
9.	Slovinsko	
10.	Estónsko	
11.	Litva	
12.	Lotyšsko	
13.	Malta	
14.	Cyprus	

V súčasnosti v SRN pracuje 7,3 mil. cudzincov, ku ktorým by v priebehu 15 rokov malo pribudnúť ďalších 2,5 mil. osôb. V Nemecku už dnes chýbajú mnohí odborníci, a preto bude uplatňovať pri imigrácii občanov z nových členských štátov reguláciu spojenú s pracovnými povoleniami. Povolenia k prechodnému pracovnému pomeru malo pred rozšírením EÚ v roku 2004 asi 250 tis. pracovníkov z kandidátskych štátov.⁵ Nemecko má záu-

jem o niektoré profesie ako sú napríklad softvéroví inžinieri, odborníci v telekomunikáciách, vodiči kamiónov apod. Celkove v starých štátoch EÚ chýba okolo 1,7 mil. odborníkov vo vyššie uvedených profesiách.

Nemecko a Rakúsko zaujali najnepriaznivejší postoj k otázke voľného pohybu pracovných síl po rozšírení EÚ. Tieto dva štáty priamo susedia s novými krajinami. Rakúsko má najdlhšiu hranicu 1 256 km s novými členskými štátmi a pokladá to za svoju nevýhodu. Hraničí so Slovinskom, s Maďarskom, so Slovenskom a s Českom.

Okrem zavedenia sedemročného prechodného obdobia bude Rakúsko obmedzovať prístup na svoj pracovný trh najmä osobám s nízkou kvalifikáciou, chce chrániť profesie vykonávané ženami a osobami v pred dôchodkovom veku. Prílev kvalifikovanej pracovnej sily nebude podliehať takej prísnej regulácii, aj keď bude možné zamestnať sa iba s pracovným povolením. Získať ho však by nemal byť taký problém ako v povolaniach s nízkou kvalifikáciou. To znamená, že nové členské štáty musia čeliť najmä úniku mozgov.

Rakúsko je tiež destináciou pre sezónnych robotníkov, ktorí do práce dochádzajú zo susedných štátov týždenne alebo denne. Do prvých päť rokov po rozšírení Rakúsko očakáva 110 tisíc nových sezónnych robotníkov a do desiatich rokov okolo 200 tisíc. Imigranti sú ochotní pracovať za nižšie mzdy než Rakúšania a budú vytvárať tzv. sociálny a mzdový dumping, čím sa budú šance Rakúšanov získať prácu mierne zhoršovať. Všetky tieto dôvody viedli Rakúsko k zavedeniu prechodných mechanizmov. Rakúsko hodlá predĺžiť prechodné obdobie pre voľný pohyb pracovných síl až do roku 2009. Oficiálnym dôvodom je nezamestnanosť v Rakúsku, ktorá dosahuje 5%, ale už dva roky rastie..

Počas prechodného obdobia Nemecko a Rakúsko uplatňujú ochranné opatrenia v špecifických citlivých odvetviach služieb. Takéto opatrenia sa uplatňujú na nasledujúce druhy služieb: spoločné pre Rakúsko a Nemecko: stavebníctvo, vrátane príbuzných odvetví, upratovacie služby, priemyselné upratovanie, pre Rakúsko navyše: kamenár, obrábanie kovových materiálov, úprava krajiny (parky, záhrady), opatrovanie v domácnosti, bezpečnostné služby, pre Nemecko navyše: úprava interiérov.

Rakúsko malo v úmysle riešiť nápor imigrantov po rozšírení EÚ investíciami do pohraničných oblastí, rozvojom infraštruktúry a odlivom obyvateľstva z týchto regiónov do vnútrozemia. Rakúsko spolu s Nemeckom preto žiadajú od EÚ prostriedky na podporu rozvoja pohraničných hospodárskych zón. Táto požiadavka je však v rozpore princípmi hospodárskej súťaže v EÚ.

Európska komisia pôvodne s prechodným obdobím pri rozšírení Únie v roku 2004 vôbec nepočítala a argumentovala pritom situáciou po vstupe Portugalska a Španielska v ro-

ku 1986, kedy nedošlo k žiadnym mimoriadnym migračným pohybom. Pri vstupe Španielska a Portugalska do EHS boli uplatnené podobné obmedzenia na voľný pohyb osôb. V rámci spoločného trhu sa sloboda voľného pohybu osôb vzťahovala len na osoby ekonomicky činné, t. j. pracovníkov, podnikateľov, živnostníkov a pod., vrátane ich rodinných príslušníkov. Až v roku 1990 boli prijaté tri direktívy o rozšírení tejto slobody na ďalšie kategórie osôb. Ako podmienky pre imigráciu boli stanovené zdravotné poistenie a dostatok finančných prostriedkov na živobytie.

Obmedzenia trhu práce sa týkajú všetkých nových členských štátov okrem Cypru a Malty. Otvorené trhy má Veľká Británia, Švédsko a Írsko. Veľká Británia zaviedla dobrovoľnú registráciu pracovníkov, sprísnila legislatívu upravujúcu právo na sociálne zabezpečenie a vyplácanie sociálnych dávok.

Ostatných 12 členských štátov sa rozhodlo ponechať režim pracovných povolení.

Z nových členských štátov zaviedli recipročné opatrenia iba Maďarsko, Slovinsko a Poľsko.

Podľa prístupovej zmluvy z roku 2003 by mal byť voľný pohyb osôb obmedzený maximálne na sedem rokov. Toto prechodné obdobie je rozdelené na tri obdobia 2 + 3 + 2 roky.

Prvé obdobie platí od 1. mája 2004 do 30. apríla 2006. Staré členské štáty môžu využívať aj bilaterálne zmluvy medzi krajinami. Európska komisia vyhodnotí toto prvé obdobie v januári 2006 v správe Rady o fungovaní prechodných opatrení. Štáty EÚ 15 budú musieť informovať komisiu o tom, aké ďalšie opatrenia mienia v nasledujúcom trojročnom období uplatniť. Druhá fáza prechodného obdobia bude

Platiť od 1. mája 2006 do 30. apríla 2009. Po uplynutí tretieho prechodného obdobia by mali byť reštriktívne opatrenia zrušené.

4 Situácia na otvorených trhoch práce po roku 2004

Skúsenosti Veľkej Británie, Írska a Švédska dokazujú, že prílev zahraničných pracovníkov z východnej Európy im pomohol. Počty pracovníkov z nových členských štátov sú okrem Veľkej Británie, oveľa nižšie, než sa očakávalo. Do Írska prišlo 85 tisíc migrantov z nových členských štátov. Íri označujú vplyv migrantov na ekonomiku ako „živú vodu“. Z celkového počtu zamestnaných tvoria noví imigranti 2,8%

Prist'ahovalectvo do Írska (1.5.2004 – 21.11.2004)

	Krajina	Počet prisťahovalcov
1.	Poľsko	23 552
2.	Litva	10 557
3.	Lotyšsko	5 257
4.	Slovensko	4 189
5.	Česko	2 871
6.	Maďarsko	1 614
7.	Estónsko	1 475
8.	Malta	115
9.	Slovinsko	58
10.	Cyprus	22
	Celkom	49 710

Do Veľkej Británie sa prisťahovalo 176 tisíc východoeurópskych uchádzačov o prácu, z toho 100 tisíc Poliakov. Vo Veľkej Británii vytvorili hodnoty za 500 miliónov libier. Prisťahovalci tvoria menej ako 0,4% zamestnaných.

Prisťahovalci do Veľkej Británie

1.5.2004 – 31.3.2005

	Krajina	Počet prisťahovalcov
1.	Poľsko	98 235
2.	Litva	26 145
3.	Slovensko	18 565
4.	Lotyšsko	12 355
5.	Česko	11 775
6.	Maďarsko	5 250
7.	Estónsko	2 740
8.	Slovinsko	220
	Celkom	

Fínsko od 1.5.2006 mieni prechodné reštriktívne opatrenia ako neefektívne a škodlivé zrušiť. Zrušenie obmedzení zvažujú Portugalci, Španieli a Taliani.

5 Rok 2006 – rok mobility pracovníkov v EÚ

Európska komisia nazvala rok 2006 európskym rokom mobility pracovníkov. Práca v zahraničí je prínosom pre zahraničných pracovníkov, ktorí získavajú nové návyky, zručnosti a skúsenosti. Rovnako je prisťahovalectvo pracovnej sily prínosom pre zamestnávateľov. V Európe však existuje pomerne malá migrácia medzi jednotlivými štátmi. Za posledných

30 rokov počet Európanov, ktorí žijú v inej krajine ako v krajine pôvodu, zostáva na úrovni 1,5%,

V rámci kampane sa 4,3 mil. euro použije na projekty, ktoré majú zvýšiť povedomie občanov Európskej únie v oblasti mobility. Komisia udelí Európsku cenu organizácii, ktorá najviac prispeje k mobilite pracovníkov.

V roku 2006 12 členských štátov EÚ, ktoré uplatňujú prechodné obdobia, budú mať príležitosť rozhodnúť, či prechodné obdobie nechcú v platnosti. Zrušenie prechodného obdobia by výrazne pomohlo pracovnej mobilite.

V máji 2006 staré členské štáty predložia Komisii EÚ analýzu dôsledkov prechodných opatrení a návrh, ako chcú pokračovať v nasledujúcich troch rokoch pri ochrane resp. otvorení svojho trhu. Reštriktívne opatrenie môže byť uplatnené nasledujúcich 5 rokov iba v tom prípade, ak budú predložené dôkazy o spôsobenej vážnej nerovnováhe na trhu práce. Po siedmich rokoch by mal byť trh práce v EÚ úplne liberalizovaný.

Priemerný zamestnanec Európskej únie má hovoriť dvomi jazykmi a má byť ochotný zmeniť nielen svoj obor, ale i krajinu svojho pôsobenia.

EÚ sa snaží pripraviť podmienky pre lepší pohyb pracovníkov po území EÚ - zaviesť čípkové karty zdravotného poistenia, uznávanie kvalifikácie na celom území únie a možnosť prevodu zdravotného a sociálneho poistenia do druhej členskej krajiny.

V EÚ v porovnaní s USA existuje iba mizivý pohyb pracovníkov aj k relatívne vysokej nezamestnanosti. V roku 2000 sa iba 225 tisíc pracovníkov presťahovalo do iného členského štátu za prácou do iného členského štátu, čo bolo asi 0,1% z celkového počtu obyvateľov.² Európska únia zvažuje zavedenie vydávania zelených kariet po vzore USA, aby tak prilákala novú pracovnú silu najmä z tretích krajín. Tomu sa bránia najmä rozvojové a africké štáty, ktoré tak prichádzajú o svoje mozgy.

Voľný pohyb pracovných síl po celom území Európy má byť principiálnou hodnotou zjednoteného kontinentu.

Eurokomisár pre zamestnanosť Vladimír Špidla vyzval všetky členské štáty, aby zvážili možnosť zrušiť obmedzenia svojho pracovného trhu. Pretože voľný pohyb pracovnej sily je jedna zo štyroch slobôd a túto slobodu by mali mať možnosť využívať všetci.

V septembri 2005 Európska komisia navrhla členským štátom sprísniť boj proti nelegálnym prisťahovalcom na jednej strane a uľahčiť mobilitu pracovnej sily v rámci EÚ.

V Španielsku, ktoré je bránou z Afriky, sa nachádza 800 tisíc až 1 milión imigrantov – od roku 2001 sa zvýšil počet nelegálnych imigrantov trojnásobne. Španielska socialistická vláda rozbehla projekt amnestie pre nelegálnych imigrantov. Projekt vyvolala nevôľu pravicovej opozície a Nemecka a Holandska. Očakáva sa, že tento krok povedie k nárastu imigrantov v Španielsku. Španielska vláda je presvedčená, že vďaka legalizovaniu presunie imigrantov z tieňovej ekonomiky do oficiálnej. S povolením na prácu sa spája povinnosť platiť dane a odvody. Väčšina imigrantov pracuje aj v súčasnosti avšak na čierno – pracujú v poľnohospodárstve, v stavebníctve – v odvetviach, kde sú nízke mzdy a ťažká práca. Využívajú služby verejného zdravotníctva a školstva, avšak neprispievajú do nich.

* * *

Naopak v Dánsku začiatkom roka 2005 tvrdší prístup k imigrantom dopomohol k víťazstvu liberálne – demokratickej koalície.

Zákony z roka 2002 sprísnilo prisťahovalectvo - sťažili sobášu Dánov z občanmi mimo členských štátov EÚ, následne poklesli toky imigrantov do Dánska. Dánska vláda pokladá svoj azylový systém za prísny ale férový. Dánsko je štát blahobytu. Integrovať do spoločnosti občanov, ktorí neovládajú dánčinu a nemajú vzdelanie je extrémne ťažké.

Európska únia požiadala všetky členské štáty, aby sa vyjadrili k tzv. Zelenej knihe o prístupe EÚ k riadeniu ekonomickej migrácie. Pokiaľ sa neupraví situácia na trhu práce v členských štátoch EÚ – Slovensko nebude uvažovať o prípadnom postupe pri prijímaní ekonomických migrantov z tretích krajín.

Európska komisia má v úmysle do konca roka 2005 spracovať politický plán legálnej migrácie.

Slovensko chce tým dosiahnuť, aby sa zrušili obmedzenia na trhy práce EÚ 15 už po dvoch rokoch. Až bude vytvorený jednotný pracovných trh EÚ, budeme uvažovať o otvorení nášho trhu pre imigrantov z tretích krajín. V roku 2050 by malo na Slovensku žiť o pol milióna obyvateľov menej než v súčasnosti. Z toho až 1,5 milióna obyvateľov bude vo veku nad 65 rokov. Iba 2,6 milióna občanov bude pracovať. Treba sprístupniť trh práce, aby sa nezrútil sociálny systém. Na Slovensku je problém získať povolenie aj pre amerického profesora. Slovensko neplánuje viac otvoriť svoj trh práce mimo členské krajiny EÚ. Aj napriek nepriaznivým demografickým ukazovateľom.

² Hospodárske noviny 14.2.2002

Od 16. septembra 2005 funguje v Bruseli tzv. Skupina na vysokej úrovni pre voľný pohyb pracovnej sily. Prvé správy z Írska, Švédska a Veľkej Británie nepoukazujú na veľké poškodenie ich pracovných trhov. Vo Veľkej Británii zaznamenali iba 50 žiadostí o sociálne dávky.

Literatúra:

¹ Svět hospodářství - ročník 2001

² Hospodářské noviny - ročníky 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005

³ Hospodárske noviny - ročníky 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005

⁴ Trend - ročníky 2003, 2004, 2005

⁵ Euroreport - ročníky 2003, 2004, 2005
